EUROPADOMSTOLENS DOMAR*

Under oktober–december 2022

Av jur.kand. Anna Rogalska Hedlund**

Det fjärde kvartalet 2022 kan man se en betoning på rättstrygghet i resonemangen i Europadomstolen. I storkammaravgörandet *Sanchez-Sanchez mot Förenade kungariket* backar Europadomstolen något från sin tidigare praxis enligt artikel 3 i konventionen i förhållande till utlämning och livstids fängelsestraff utan möjlighet till villkorlig frigivning. Europadomstolen motiverade avsteget från tidigare praxis med att en annan ordning skulle medföra att allvarliga brottsmisstankar inte kan utredas.

Våra nordiska granne Finland, som till skillnad från Sverige har anslutit sig till Tilläggsprotokoll 16, har genom sin högsta domstol hänskjutit en fråga om rådgivande yttranden. Frågan rör om en biologisk mamma har talerätt i en process där hennes vuxna barn adopteras av hennes syster. Europadomstolens stora kammare kommer avge ett rådgivande yttrande i ett skyndsamt förfarande (nr P16-2022-001).

Olika konflikthärdar fortsätter göra sig påminda i Europadomstolen. I det mellanstatliga målet *Armenien mot Azerbajdzjan (nr 4)* som gäller påstådda allvarliga överträdelser i samband med den väpnade konflikten i Nagorno-Karabakhregionen beordrade Europadomstolen interimistisk att den så kallade Lachinkorridoren för passage av allvarligt sjuka personer i behov av vård skulle hållas öppen.

* Utgiven med bidrag från Institutet för Rättsvetenskaplig Forskning.

** Översikten omfattar perioden januari till februari 2022. Närmast föregående översikt var införd i ERT 2022 s. 617 ff. – De fullständiga texterna till de domar som kort refereras kan sökas på Europadomstolens hemsida http://hudoc.echr.coe.int. – Följande förkortade benämningar används i rättsfallsöversikten: Konventionen = Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Europadomstolen = Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna. – En dom från en kammare vinner laga kraft enligt artikel 44:2 i konventionen dvs. om parterna förklarar att målet inte kommer hänskjutas till stora kammaren, om hänskjutande inte begärs inom tre månader eller när panelen avslagit begäran om hänskjutande. Ett beslut om avvisning av ett mål eller en dom från en kommitté kan inte hänskjutas till stora kammaren.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

Problem med flyktingmottagandet har tidigare påtalats av Europadomstolens mål mot bland annat Grekland och Italien. I nya mål mot Belgien och Frankrike träder liknanden problem fram. I tre mål mot Belgien med 148, 1 respektive 143 asylsökande beordrade Europadomstolen att de asylsökande omedelbart skulle tillhandahållas boende i enlighet med inhemska domstolsavgöranden (*Msallem m.fl. mot Belgien* (applikationsnr 48987/22 och 147 andra, *Camara mot Belgien* (applikationsnr 49255/22) och *Al-Shujaa m.fl. mot Belgien* (applikationsnr 52208/22 och 142 andra)). En liknande situation ledde i målen *M.K. m.fl. mot Frankrike* till en kränkning av rätten till domstolsprövning.

Europadomstolen har även detta kvartal fortsatt att kommunicera och beordra interimistiska åtgärder i mål mot Polen som rör bristande oberoende vid omplacering av domare (se *Leszczyńska-Furtak mot Polen* (applikationsnr 39471/22), *Gregajtys mot Polen* (applikationsnr 39477/22) och *Piekarska-Drążek mot Polen* (applikationsnr 44068/22).

Fråga om bristande oberoende aktualiseras även i målet Wałęsa mot Polen (applikationnr 50849/21) där klaganden är den f.d. ledaren för fackförbundet Solidarność och senare landets president och även mottagare av Nobels fredspris. Bakgrunden till målet bottnar i en konflikt som har flera år på nacken där en tidigare kollega till Wałęsa påstod att denne hade varit hemlig kollaboratör till kommunistregimen. En domstol bedömde att påståendet var falskt och den f.d. kollegan beordrades genom dom att publicera en ursäkt. Denne klagade i sin tur till Europadomstolen och menade att domen stred mot yttrandefriheten. Flera år senare rev en av de nya kammararna i Högsta domstolen upp domstolsordern att publicera en ursäkt. Frågan är nu om den nya kammaren i domstolen som rev upp domen kan betraktas som en domstol i lagens mening. I tidigare avgöranden från Europadomstolen har den nya kammaren inte ansett uppkommit enlighet med lag. Parallellt medgav den polska regeringen att domstolsordern utgjorde en kränkning av yttrandefriheten och klagomålet i Europadomstolen avskrevs (Krzysztof Wyszkowski mot Polen, applikationsnr 34282/12).

1. DE LEGÉ MOT NEDERLÄNDERNA (DOM 04.10.2022)

Fråga om rätt till en rättvis rättegång (artikel 6.1 i konventionen) – rätten att inte belasta sig själv i skatteprocessen

Klaganden var en nederländsk medborgare. År 2000 flyttade han och hans fru till Spanien. 2007 påbörjades en skatteutredning mot makarna för åren 1995–2000. De ombads inkomma med uppgifter om sina kontoinnehav i Luxemburg vilket de vägrade med hänvisning till rätten att vara tyst/inte belasta sig själv enligt artikel 6.1 i konventionen. Skattemyndigheten hotade då med skönstaxering. Makarna inkom slutligen med de efterfrågade uppgifterna.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

Europadomstolen konstaterade att rätten att inte belasta sig själv aktualiseras om det rör sig om någon form att tvång på en person som är misstänkt eller åtalad för brott. Rätten är främst en rätt att vara tyst men den kan även omfatta skyldigheten att lämna ifrån sig dokumentation. Europadomstolen gör dock en skillnad mellan ordinarie straffrätt och frågor som rör finansrätt och om det rör sig om redan existerande dokument som inte har skapats för det straffrättsliga förförfarandet, som var relevanta i utredningen och som myndigheterna visste existerade. I förevarande fall rörde det sig om en straffrättslig utredning med skatteböter som följd. Myndigheterna hade utövat tvång för att få ut dokument som de visste existerade och som inte var framtagna som ett led i brottsutredningen. Begäran om kontoutdragen föll därför utanför rätten att inte belasta sig själv. Europadomstolen fann således att det inte rörde sig om en kränkning av rätten till en rättvis rättegång enligt artikel 6.1 i konventionen. Europadomstolen noterade också att tvånget inte nådde upp till omänsklig eller förnedrande behandling enligt artikel 3 i konventionen.

2. MORTIER MOT BELGIEN (DOM 04.10.2022)

Fråga om rätt till liv (artikel 2 i konventionen) och rätt till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) – beslutade om eutanasi utan att meddela sina barn

Klagande var barn till en kvinna vars liv hade avslutats genom eutanasi. Hon ville inte informera sina barn om hennes begäran om eutanasi trots att läkarna vid upprepade tillfällen rått henne att göra det.

Europadomstolen betonade att förevarande mål inte handlade om konventionen garanterade en rätt till eutanasi utan om tillvägagångssättet hade varit förenligt med konventionen. I det avseende konstaterade Europadomstolen inledningsvis att det belgiska regelverket kring eutanasi gav ett skydd för rätten till liv och det hade också tillämpats på ett riktigt sätt i förevarande fall. Det förelåg därför ingen kränkning av rätten till liv enligt artikel 2 i konventionen. Det hade inte heller utgjort en kränkning av rätten till skydd för privat- och familjeliv enligt artikel 8 i konventionen att inte informera barnen om moderns önskan om eutanasi.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

3. JUSZCZYSZYN MOT POLEN (DOM 06.10.2022)

Fråga om rätt en rättvis rättegång (artikel 6.1 i konventionen), rätt till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) och begräsningar av användning av inskränkningar i rättigheter (artikel 18 i konventionen) – disciplinära sanktioner ej beslutade av domstol

Klaganden var en domare som granskat tillsättningen av domaren efter landets reform av rättsväsendet. Som en följd blev han föremål för disciplinära förfaranden som prövades av den kammaren i Polens högsta domstol som Europadomstolen tidigare konstaterat inte utgör en domstol upprättad enligt lag. Utöver kränkningar av rätten till en rättegång i en domstol upprättad enligt lag enligt artikel 6.1 i konventionen och rätten till skydd för privat- och familjeliv enligt artikel 8 i konventionen fann Europadomstolen dessutom att eftersom reformen av det polska rättsväsendet hade syftat till att försvaga rättstillämparens oberoende så var syftet med rättegången mot klaganden oförenlig med konventionens syfte. Det förelåg därför en otillåten begräsning av användning av inskränkningar i rättigheter i strid med artikel 18 i konventionen.

4. LIU MOT POLEN (DOM 06.10.2022)

Fråga om förbud mot omänsklig och förnedrande behandling (artikel 3 i konventionen) och rätt till frihet och säkerhet (artikel 5.1 i konventionen) – utlämning till Kina

Klaganden var från Taiwan. Kina hade begärt honom utlämnad misstänkt för bedrägeri. Europadomstolen bedömde att de polska myndigheterna inte i tillräcklig utsträckning hade beaktat rapporter om generell förekomst av tortyr i kinesiska fängelser. Det saknades även skäl för att frihetsberöva klaganden i Polen efter att Europadomstolen hade beordrat av att avbryta verkställigheten i avvaktan på Europadomstolens prövning. Det förelåg därför kränkningar av förbudet mot tortyr, omänsklig och förnedrande behandling och rätten till frihet och säkerhet enligt artiklarna 3 och 5 i konventionen.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

5. BEELER MOT SCHWEIZ (DOM 11.10.2022, STOR KAMMARE)

Fråga om rätt till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) och förbud mot diskriminering (artikel 14 i konventionen) – olika behandling av änkling respektive änka

Klagande hade erhållit efterlevandepension från det att hans fru hade omkommit i en bilolycka när deras gemensamma barn var knappt ett respektive fyra år gamla. När den yngsta dottern fyllde 18 år och klaganden var 57 år upphörde efterlevandepensionen för att klaganden var man. Hade den efterlevande varit kvinna hade efterlevandepensionen fortsatt. Motiveringen var att det förelåg en presumtion att en man skulle återgå till arbete när barnen blivit myndiga. Talan om diskriminering avslogs av inhemska domstolar.

Europadomstolens stora kammare resonerade likt kammaren hade gjort i sin dom från den 20 oktober 2020 när den konstaterade att endast väldigt tungt vägande skäl kunde motivera särbehandling på grund av kön. Den uteslöt inte att det fanns skäl till den schweiziska regleringen vid lagens tillkomst 1948 men att det i dagsläget saknades sådana väldigt tungt vägande skäl. Stora kammaren förtydligade också att hänvisning till tradition, generella antaganden eller rådande attityder i ett visst land inte längre kan utgöra tillräckliga skäl för särbehandling på grund av kön. Stora kammaren betonade också den schweiziska högsta domstolens konstaterande att den nuvarande lagstiftningen stred mot den schweiziska konstitutionen och noterade att regeringar bl.a. år 1997 och år 2000 utan framgång gjort försök att utjämna särbehandlingen. Även stora kammaren fann att det förelåg en kränkning av rätten till skydd för privat- och familjeliv i förening med förbudet mot diskriminering enligt artiklarna 8 och 14 i konventionen.

Jfr *Moraru och Marin mot Rumänien* (dom 20.12.2022) där det ansågs utgöra diskriminering enligt artikel 1 i tilläggsprotokoll nr 12 till konventionen att två kvinnor inte kunde välja att avstå från att gå i pension och istället arbeta lika länge som män kunde.

6. CONSTANTIN-LUCIAN SPÎNU MOT RUMÄNIEN (DOM 11.10.2022)

Fråga om religionsfrihet (artikel 9 i konventionen) – ingen permission för gudstjänst under pandemin

Klaganden var medlem i sjundedagsadventisterna. Innan pandemin tilläts han delta i en sabbatsgudtjänst varje lördag i en kyrka i en adventistkyrka i Bukarest. Under pandemin nekades han detta. Europadomstolen bedömde att inhem-

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

ska myndigheter hade agerat inom ramen för sin bedömningsmarginal och det förelåg därför ingen kränkning av rätten till religionsfrihet enligt artikel 9 i konventionen.

7. THEO NATIONAL CONSTRUCTION S.R.L. MOT MOLDAVIEN (DOM 11.10.2022)

Fråga om skydd för egendom (artikel 1 i första tilläggsprotokollet till konventionen) – godtyckligt företagsförvärv

Klaganden var ett företag som ägde 50 procent i ett vägbyggnadsbolag. Den andra halvan ägdes av en affärsman som även var ledare för ett politiskt parti. Klagandens andel övertogs genom domstolsbeslut av affärsmannen mot klagandens vilja. Företaget blev sedermera under affärsmannens ledning konkursmässigt.

Europadomstolen konstaterade att klaganden inte hade informerats om viktiga aspekter av företagets förehavanden och därför inte kunde tillvarata sina intressen i de rättliga processerna som följde. Europadomstolen slog fast att de rättsprocesser som ledde till att klagandens tillgångar hade förts över till affärsmannen hade varit godtyckliga och orimliga i strid med skyddet för äganderätten.

8. BOUTON MOT FRANKRIKE (DOM 13.10.2022)

Fråga om yttrandefrihet (artikel 10 i konventionen) – oproportionerligt straff för toplessprotest

Klaganden var medlem i Femen, en internationell rörelse för kvinnors rättigheter som grundades i Ukraina 2008. Hon dömdes till en månads villkorlig fängelse för att ha genomfört en protest mot katolska kyrkans hållning i abortfrågan. Under protesten var hon topless med budskap skrivna på kroppen i en kyrka i Paris.

Europadomstolen konstaterade att de inhemska domstolarna hade bedömt att det som klaganden ansåg vara yttrandefrihet allvarligt hade inskränkt andras åsikts- och religionsfrihet och gjort en avvägning mellan dessa intressen. Europadomstolen konstaterade att de inhemska domstolarna inte hade behövt väga klagandes agerande mot religionsfriheten. De inhemska domstolarna hade inte heller gjort någon prövning om klaganden hade agerat föraktfullt mot religiösa övertygelser eller om hon hade uppmanat till hat eller förakt mot katolska kyrkan. De hade inte heller beaktat att klaganden hade genomfört aktionen när ingen andakt pågick och att hon hade lämnat på en gång när hon hade blivit

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

ombedd att göra det. Europadomstolen var särskilt kritisk till att de inhemska domstolarna inte hade beaktat klagandens syfte med aktionen. Mot den bakgrunden fann Europadomstolen att de inhemska domstolarna inte hade balanserat motstående intressen i enlighet med Europadomstolens praxis.

9. MØRCK JENSEN MOT DANMARK (DOM 18.10.2022)

Fråga om förbud att straffa utan stöd i lag (artikel 7 i konventionen) och rätt till rörelsefrihet (artikel 2 i tilläggsprotokoll nr 4 till konventionen) – förbud att resa till vissa krigszoner

Klaganden hade rest till en konfliktzon i Syrien till vilken det rådde förbud att resa enligt en vid tidpunkten gällande förordning. Förordningen upphävdes sedermera men klaganden dömdes ändå till sex månaders fängelse.

Europadomstolen bedömde att klaganden hade dömts enligt den lag som gällde vid tidpunkten när gärningen begicks. Det förelåg därför ingen kränkning av förbudet mot att straffas utan stöd i lag enligt artikel 7 i konventionen. Det fanns också legitima skäl att begränsa rörelsefriheten i krigszoner. Europadomstolen fann därför att det inte heller förelåg någon kränkning av rätten till rörelsefrihet enligt artikel 2 i tilläggsprokoll nr 4 till konventionen.

10. M.T. m.fl. MOT SVERIGE (DOM 20.10.2022)

Fråga om rätt till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) och förbud mot diskriminering (artikel 14 i konventionen) – tillfällig lag omöjliggjorde familjeåterförening

Klagandena var en mor och hennes två söner från Syrien. 2016, när han var 16 år, kom den äldsta sonen till Sverige. Han beviljades tillfälligt uppehållstillstånd i 13 månader på grund av kriget i Syrien. Hans uppehållstillstånd förlängdes därefter och hans bror och mor ansökte då om familjeåterförening i Sverige vilket nekades med hänvisning till den tillfälliga lagen som inte möjliggjorde familjeåterförening vid tillfälliga uppehållstillstånd. Den äldsta sonen fyllde därefter 18 år.

Europadomstolen konstaterade att en väntan på familjeåterförening i tre år tidigare hade underkänts i målet *M.A. mot Danmark* men att en väntan på två år ansågs acceptabel. Ibland kunde barnets bästa föranleda att en återförening fodrades tidigare. I förevarande fall hade den äldsta sonen levt och gått i skola i Sverige och det kunde inte anses att han var särskilt beroende av sin familj. Vid en samlad bedömning fann Europadomstolen att tillämpningen av den lagstiftningen som begränsade möjligheten till familjeåterförening hade varit en rimlig avvägning för att tillvarata Sverige ekonomiska välmående genom att begränsa

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

invandring och det allmännas kostnader. Det förelåg därför ingen kränkning av rätten till skydd för privat- och familjeliv eller förbudet mot diskriminering enligt artiklarna 8 och 14 i konventionen.

11. DOLENC MOT SLOVENIEN (DOM 20.10.2022)

Fråga om rätt till en rättvis rättegång (artikel 6.1 i konventionen)
– otillräcklig prövning vid verkställighet av utländsk dom

Klaganden var kirurg. Han hade opererat en israelisk medborgare i Slovenien. Patienten tillerkändes sedermera kompensation för komplikationer efter operationen på över 2 miljoner euro av en israelisk domstol. I den israeliska processen hade bl.a. klagandens vittnen inte hörts. Slovenska domstolar godtog det israeliska domslutet.

Europadomstolen konstaterade att de slovenska domstolarna hade en skyldighet att pröva om den israeliska processen hade respekterat rättssäkerhetsgarantierna i konventionen. Den springande frågan var om klaganden kunde sägas ha frånsagt sig sina rättigheter i den israeliska processen genom att återkalla fullmakten för sitt israeliska ombud. Den slovenska domstolen hade godtagit bedömningen att det var att betrakta som att klagande hade frånsagt sig sina rättigheter men Europadomstolen gjorde motsatt bedömning. Tvärtom hade klaganden inte uttryckligen frånsagt sig sina rättigheter och den israeliska domstolen hade inte hållit klaganden underrättad om den fortsatta processen efter återkallandet av fullmakten. Att slovenska domstolar hade erkänt det israeliska domslutet utgjorde därför en kränkning av klagandens rätt till en rättvis rättegång. Frågan om ersättning för den ekonomiska skadan var inte redo för avgörande.

12. CAMELIA BOGDAN MOT RUMÄNIEN (BESLUT 20.10.2022)

Fråga om missbruk av klagorätt (artikel 35 i konventionen)
– brott mot sekretess av förlikningsförhandlingar

Klaganden hade klagat på att hon skilts från sin tjänst som domare i ett disciplinärt förfarande. Efter förlikningsförhandlingarna i Europadomstolen, som är sekretessbelagda enligt artikel 39.2 i konventionen, hade klaganden spridit den brevväxling som rörde förlikningen. Det hade lett till rapportering i media.

Europadomstolen fann inte klagandens förklaring att hon inte hade förstått att handlingarna var sekretessbelagda trovärdig och bedömde att hennes agerande utgjorde ett missbruk av rätten att klaga till Europadomstolen. Målet avvisades därför enligt artikel 35.3 (a) i konventionen.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

13. SANCHEZ-SANCHEZ MOT FÖRENADE KUNGARIKET (DOM 03.11.2022, STOR KAMMARE)

Fråga om förbud mot omänsklig och förnedrande behandling (artikel 3 i konventionen) – utlämning till USA

Klaganden var mexikansk medborgare som begärdes utlämnad till USA misstänkt för narkotikabrott. Livstids fängelse fanns på straffskalan för de brott han var misstänkt för.

Europadomstolen erinrade om sin praxis att livstids fängelse utan möjlighet till villkorlig frigivning utgör en kränkning av förbudet mot omänsklig och förnedrande behandling om straffet var grovt oproportionerligt eller om det efter en tid inte längre går att motivera fortsatt frihetsberövande och det då saknas möjlighet till villkorlig frigivning. Denna praxis har dock utvecklats i förhållande till fängelsestraff i medlemsstaten där rättsläget är känt. I förevarande fall rör det sig om en utlämning till ett tredje land och Europadomstolen menade att det inte kan krävas att en medlemsstat på samma sätt känner till rättsläget i ett tredjeland. Europadomstolen konstaterade att en kränkning av förbudet mot omänsklig och förnedrande behandling enligt artikel 3 i konventionen innebär att en utlämning inte kan ske och följaktligen att allvarliga anklagelser om brott inte kommer prövas såtillvida inte landet som begär utlämningen kan lämna garantier om att en överträdelse inte kommer ske. Att inte lagföra brottslingar går emot samhällets allmänna intresse och är svårt att förena med staternas skyldighet att inte skapa fristäder för brottslingar. Mot den bakgrunden ligger det på klaganden att visa att det föreligger en reell risk att han riskerar ett livstidsstraff utan möjlighet till villkorlig frigivning. I förevarande fall hade klaganden inte visat att så var fallet och det utgjorde därför ingen kränkning av förbudet mot omänsklig och förnedrande behandling enligt artikel 3 i konventionen att utlämna honom till USA.

Jfr *McCallum mot Italien* (beslut 03.11.2022)

14. McCALLUM MOT ITALIEN (BESLUT 03.11.2022, STOR KAMMARE)

Fråga om förbud mot omänsklig och förnedrande behandling (artikel 3 i konventionen) – garantier mot dödsstraff och möjlighet till prövning av frigivning

Klaganden var misstänkt för mord, uppgrävning och bränning av liket. Hennes dotter och en vän till dottern var redan dömda för mordet. Klaganden hade flytt från USA och begärdes utlämnad från Italien. De italienska myndigheterna erhöll ett åtagande från den amerikanska åklagaren i målet att åtalet skulle

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

omfatta brottsrubriceringar som hade som högst livstids fängelse på straffskalan och som möjliggjort en prövning om frigivning.

Europadomstolen konstaterade att klaganden inte riskerade dödsstraff eller livstids fängelse utan särskild frigivningsprövning. Klagomålet var därför uppenbart ogrundat och avvisades därför enligt artikel 35 i konventionen.

Jfr även *Sanchez-Sanchez mot Förenade kungariket* (dom 03.11.2022)

15. VEGOTEX INTERNATIONAL S.A. MOT BELGIEN (DOM 03.11.2022, STOR KAMMARE)

Fråga om rätt till en rättvis rättegång (artikel 6.1 i konventionen) – retroaktiv lagstiftning i skattemål

Klagande var ett företag som 1995 informerades av belgiska skatteverket om avsikten att omtaxera företaget och ålägga skattetillägg. Enligt belgisk rätt kunde eftertaxering ske 5 år tillbaka i tiden. 2002, när klagandens mål väntade på avgörande i appellationsdomstolen, kom ett avgörande från den belgiska kassationsdomstolen som klargjorde att om staten hade påtalat att eftertaxering ska ske utan att precisera med vilket belopp så utgjorde det inte ett avbrott av den femåriga preskriptionsfristen för eftertaxering. Avgörande gick emot tidigare underinstanspraxis på området.

2003, året efter avgörandet, trädde en lagstiftning ikraft som återkallade kassationsdomstolens praxis och konstaterade att femårsfristen för eftertaxering avbröts redan när skatteverket hade informerat om sin avsikt att eftertaxera även utan att precisera med vilket belopp. Ett antal skattebetalare försökte utan framgång få lagen från 2003 upphävd. Appellationsdomstolen avgjorde därefter klagandens mål med tillämpning av lagstiftningen från 2003. 2009 avslogs klagandens överklagande till kassationsdomstolen.

Europadomstolen konstaterade att eftersom den inhemska processen rörde skattetillägg rörde målet en anklagelse om brott och artikel 6 i konventionen var således tillämpligt. Europadomstolen konstaterade dock att skattetillägg rörde skatterätt och på vis skilde sig från straffrättens hårda kärna. Det medförde att rättssäkerhetsgarantierna i artikel 6 i konventionen inte nödvändigtvis tillämpades lika strängt. Europadomstolen menade att även om retroaktiv lagstiftning inte är tillåtet inom straffrättens hårda kärna så bör frågan när det gäller skattetillägg bedömas utifrån andra kriterier, såsom rättslägets förutsägbarhet och lagändringarnas effekt. Europadomstolen noterade i det avseendet att kassationsdomstolen genom sin dom omkullkastade den rådande synen på rättsläget. Klaganden hade inte heller gjort någon invändning om preskription. Under processen i appellationsdomstolen gjorde dock klaganden en invändning om preskription i enlighet med kassationsdomstolens avgörande. Appellationsdomstolen avgjorde inte målet förrän det stod klart att lagstiftaren hade ändrat

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

lagen och att lagen var giltig. Europadomstolen lade därför stor vikt vid att klaganden inte hade haft anledning att tro att skattskyldigheten var preskriberad och hade heller inte inrättat sitt agerande utifrån det. Dessutom konstaterade Europadomstolen att frågan om preskription enligt kassationsdomstolens avgörande från 2002 aldrig prövades av inhemska domstolar.

Europadomstolen noterade också att enligt belgisk rätt saknade kassationsdomstolen en möjlighet att begränsa tillämpningen av sitt avgörande i tiden. I vissa andra rättsordningar har däremot domstolar en möjlighet att ange att ett avgörande enbart gäller från avgörandets datum och framåt.

Europadomstolen bedömde att det inte förelåg en kränkning av artikel 6.1 i konventionen på grund av lagstiftningen som justerade preskriptionen. Däremot hade den inhemska processen tagit över 13 år vilket utgjorde en kränkning av rätten till en rättvis rättegång inom skälig tid enligt artikel 6.1 i konventionen.

Sju av sjutton domare var dock skiljaktiga och ansåg att målet borde ha prövats enligt artikel 7 i konventionen. De skiljaktiga domarna ansåg att lagändringen som i efterhand justerade preskriptionsfristen utgjorde en kränkning i förhållande till skattetillägget. Däremot inverkade konventionen inte mot skyldigheten att betala själva skatten.

16. DAHAN MOT FRANKRIKE (DOM 03.11.2022)

Fråga om rätt till domstolsprövning (artikel 6.1 i konventionen)
– franska HFD frångick sin praxis och gjorde full överprövning

Klaganden hade under sin tid som ambassadör anklagats för olämpligt agerande mot kvinnliga anställda vilket till slut resulterade i en förtida pensionering av klaganden. Klaganden begärde överprövning av disciplinnämnden och därefter av *Conseil d'État*, Frankrikes högsta förvaltningsdomstol.

Europadomstolen konstaterade att det rörde sig om en civil rättighet och det förelåg således en rätt till domstolsprövning. Europadomstolen konstaterade också att *Conseil d'État* hade valt att frångå sin tidigare praxis och gjort en fullständig överprövning av såväl sakomständigheterna som rättstillämpning i fallet. Klaganden hade därför fått en domstolsprövning i linje med artikel 6.1 i konventionen.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

17. MAMALADZE MOT GEORGIEN (DOM 03.11.2022)

Fråga om rätt till en rättvis rättegång (artikel 6.1 i konventionen) och rätt att betraktas som oskyldig (artikel 6.2 i konventionen) – rättegång bakom lykta dörrar

Klagande var läkare och ärkepräst i det georgiska ortodoxa kyrkan. Han dömdes för försök till mord av en annan andlig ledare inom kyrkan. Rättegången hölls bakom lykta dörrar men under rättegång spreds ett antal uttalanden.

Europadomstolen fanns att den bevisning som används mot honom, bland annat cyanid som hittades i hans väska, inte hade använts på ett sätt som stred mot rätten till en rättvis rättegång. Att däremot hålla rättegången bakom lykta dörrar hade inte varit befogat och den information som lämnades ut av myndigheterna under rättegången hade gett allmänheten fog att tro att klaganden var skyldig. Det förelåg därför en kränkning av rätten till en rättvis rättegång och rätten att betraktas som oskyldig enligt artikel 6. 1 och 6.2 i konventionen.

18. SAURE MOT TYSKLAND (DOM 08.11.2022)

Fråga om yttrandefrihet (artikel 10 i konventionen) – rätt att få ut underrättelsearkiv

Klaganden var en välkänd journalist som ville få ut filer från tyska underrättelsetjänsten angående en politikers död på ett hotell i Schweiz på nittiotalet. Hans begäran avslog av myndigheter och sedan domstol med motiveringen att handlingarna var mindre än 30 år gamla och sekretess fortfarande gällde. Han erhöll dock viss information ur akten och skrev ett reportage om saken.

Europadomstolen konstaterade att klaganden inte hade klargjort varför han behövde fysisk tillgång till dokumenten. Vid en avvägning mellan motstående intressen däribland sekretess vid utrikes underrättelseverksamheten fann Europadomstolen att det inte förelåg någon kränkning av yttrandefriheten enligt artikel 10 i konventionen.

19. MORARU MOT RUMÄNIEN (DOM 08.11.2022)

Fråga om rätt till utbildning (artikel 2 i första tilläggsprotokollet till konventionen) och förbud mot diskriminering (artikel 14 i konventionen) – för liten för militärläkarutbildning

2018 hade klagande nekats antagning till utbildningen för att bli militärläkare med motiveringen att hon var för liten (längd 150 cm och vikt 44 kg) och därför inte skulle orka bära en soldats standardutrustning som vägde 57 kg.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

Europadomstolen konstaterade att det saknades en analys backad av forskning, studier eller empiris som klargjorde vilka av militärläkarens uppgifter som krävde fysisk styrka och om sökandens storlek verkligen sammanföll med dennes styrka. Även om antagningskriterierna sedermera har ändrats och klaganden numera kunde söka till utbildning så hade hon blivit diskriminerad vid ansökningen 2018. Det förelåg därför en kränkning.

20. AYGÜN MOT BELGIEN (DOM 08.11.2022)

Fråga om rätt till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) och religionsfrihet (artikel 9 i konventionen) – bristande möjlighet till prövning av begravning utomlands under pågående förundersökning

Klagandenas son mördades med flera skott. En granne dömdes för mordet. Med hänvisning till den pågående förundersökningen nekade åklagaren föräldrarna att föra sonens kropp till Turkiet för en begravning i enlighet med deras riter, tro och övertygelser. Åklagaren tillade att det fanns en muslimsk begravningsplats i Belgien.

Europadomstolen bedömde att det inledningsvis hade varit motiverat att inte låta föräldrarna föra ut kroppen ur landet på grund av den pågående förundersökningen. Däremot hade föräldrarna saknat möjlighet att få åklagarens beslut omprövat under de två och ett halvt år som utredningen fortskred. Detta fann Europadomstolen utgjorde en kränkning av deras rätt till skydd för privat- och familjeliv och religionsfrihet enligt artiklarna 8 och 9 i konventionen.

21. HOVHANNISYAN AND NAZARYAN MOT ARMENIEN (DOM 08.11.2022)

Fråga om rätt till liv (artikel 2 i konventionen) – känd självmordsrisk

Klagandena var far och bror till en man som dog under sin tjänstgöring som löjtnant i armén. Avsaknaden av psykologiskt stöd inom armén innebar att myndigheterna hade underlåtit att vidta lämpliga och effektiva åtgärder för att förhindra att självmordsrisken realiserades. De hade därför brustit i sina positiva förpliktelser att vidta åtgärder för att skydda hans liv under militärtjänstgöringen. Den efterföljande utredningen var också bristfällig. Det förelåg därför kränkningar både av den materiella och processuella aspekten av rätten till liv enligt artikel 2 i konventionen.

Se även *Ashot Malkhasyan mot Armenien* (dom 11.10.2022).

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

22. BAKIRDZI OCH E.C. MOT UNGERN (DOM 10.11.2022)

Fråga rätten till fria val (artikel 3 i första tilläggsprotokollet till konventionen) och förbudet mot diskriminering (artikel 14 i konventionen) – valsystem för nationella minoriteter kontraproduktivt

Klagandena tillhörde två av Ungerns 13 nationella minoriteter, den grekiska nationella minoriteten och den armeniska nationella minoriteten. Inför valet 2014 infördes ett system som syftade till att ge de nationella minoriteterna ökad representation. Systemet innebar att den som själv ansåg sig tillhöra en nationell minoritet kunde rösta på en bestämd lista med kandidater utan att kunna påverka kandidaternas inbördes placering på listan. Till skillnad från andra röstande fick de bara rösta på sin lista inte på en kandidat i sin valkrets och ett partis lista på nationell nivå. I 2014 års val fick ingen nationell minoritet tillräckligt med röster för att få en representant i parlamentet.

Europadomstolen godtog att syftet med reformen hade varit att ge nationella minoriteter en bättre representation men i praktiken hade effekten snarare varit den motsatta. Bland annat noterade Europadomstolen att de krävdes 22 000 röster för att få en plats i parlamentet samtidigt som 140 respektive 184 personer hade röstat för den grekiska respektive armeniska nationella minoriteten. Vid en samlad bedömning fann Europadomstolen att begränsningarna innebar att klagandenas rätt till fria val i förening med förbudet mot diskriminering enligt artikel 3 i första tilläggsprotokollet och artikel 14 i konventionen hade överträtts.

23. THE KARIBU FOUNDATION MOT NORGE (DOM 10.11.2022)

Fråga om rätt till skydd för egendom (artikel 1 i första tilläggsprotokollet till konventionen) – tak för hyreshöjning

Klaganden ägde mark till ett värde av omkring 160 miljoner norska kronor. Enligt norsk lagstiftning kunde hyran för marken endast höjas med 0,6 procent av värdet. Klaganden ville höja hyran med 1 procent av markvärdet.

Europadomstolen konstaterade att enligt tidigare lagstiftning som hade kritiserats i en tidigare dom från Europadomstolen saknades en rätt för markägaren att höja hyran. Detta hade åtgärdats genom en ny lagstiftning som hade tillkommit i demokratisk ordning med grundlig prövning. Enligt den nya lagstiftningen fanns ett tak för höjningens storlek som Europadomstolen ansåg låg inom statens bedömningsmarginal. Det förelåg därför ingen kränkning av äganderätten.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

24. MAS GAVARRÓ MOT SPANIEN (BESLUT 10.11.2022)

Fråga om rätt till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) – samtliga rättsmedel ska uttömmas

Klaganden var en politiker som påstods ha tagit emot mutor i en dagstidning. Dagstidningen grundade sig på en polisrapport som saknade underskrifter och som i efterhand dementerades av polisen. Det pågick dock en polisutredning men klaganden friades så småningom från misstankar. Klaganden försökte väcka en straffrättslig talan om förolämpning och vantolkning men målet lades ner.

Europadomstolen konstaterade att spansk lagstiftning hade avkriminaliserat mindre grova uttalanden och dessa kunde prövas enligt vissa civilrättsliga regler som kunde medföra krav på rättelse och ersättning. Klaganden hade dock inte uttömt dessa rättsmedel utan endast inlett ett straffrättsligt förfarande. Europadomstolen fann att klaganden inte hade uttömt inhemska rättsmedel och målet avvisades därför.

25. RIMŠĒVIČS MOT LETTLAND (DOM 10.11.2022)

Fråga om rätt till frihet och säkerhet (artikel 5 i konventionen) – anhållen i 46 timmar

Klaganden var Lettlands tidigare centralbankschef som frihetsberövandes misstänkt för korruption. Europadomstolen fann att frihetsberövande hade varit lagligt och hållit sig inom den lagstadgade 48-timmarfristen varpå han hade släppts mot borgen. Det förelåg därför ingen kränkning av rätten till frihet och säkerhet enligt artikel 5 i konventionen.

26. A m.fl. MOT ISLAND (DOM 15.11.2022)

Fråga om rätt till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) –fråntogs vårdnad för barnets bästa trots frikänd far

Klagandena var föräldrar och två barn. När barnen var fyra respektive sju år gjorde en lärare en anmälan om våld i hemmet och sexuella övergrepp grundat på teckningar och beskrivningar av den äldre flickan. Barnen placerades i en fosterfamilj och så småningom åtalades fadern för sexuella övergrepp av båda barnen med friades. Tre år efter frikännande fråntogs föräldrarna vårdnaden om barnen som då hade bott i fosterfamilj i närmare fyra år. I ett tidigt skede, när fadern hade flyttat ut, hade barnen flyttat tillbaka till modern och fått stöd i form av bland annat rådgivning. Efter att socialarbetare uttryckt oro att modern lät fadern ha kontakt med barnen flyttade dock barnen återigen till en foster-

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

familj. Barnen hade haft begränsad kontakt med modern och ingen kontakt hade med fadern. Den isländska högsta domstolen, som grundade sin bedömning på flera vittnesmål och rapporter, gjorde bedömningen att föräldrarna brast i sin föräldraförmåga och att barnen tydligt ville stanna i fosterfamiljen. Avseende fadern uttryckte barnen en allvarlig rädsla för honom. Det var därför barnens bästa att vårdnaden fördes över till fosterfamiljen.

Europadomstolen noterade att modern inte hade rätt att föra talan för sina barn efter som det förelåg en intressekonflikt. Barnens talan avvisades därför. Beträffande föräldrarnas talan betonade Europadomstolen att de höga beviskraven vid anklagelse om brott inte gäller i fråga om skydd av barn och de inhemska myndigheternas bedömningar gällde barnens bästa inte faderns straffrättsliga skuld. Europadomstolen noterade dessutom att ett beslut att föra över vårdnaden, till skillnad från adoption, inte var ett slutligt beslut utan ett beslut som kunde omprövas var tolfte månad. Vid en samlad bedömning och med beaktande av de inhemska myndigheternas bedömningsmarginal ansåg Europadomstolen att det inte förelåg någon kränkning av rätten till skydd för privat- och familjelivet enligt artikel 8 i konventionen.

Jfr *I.M.m.fl. mot Italien* (dom 10.11.2022) där det inte var förenligt med moderns och barnens rätt till skydd för privat- och familjeliv att tvingas till umgänge med en våldsam far. Se även *Loste mot Frankrike* (03.11.2022) där sociala myndigheter brustit i sitt ansvar att skydda klaganden på ett sätt som påminner om situationer i den svenska så kallade vanvårdsutredningen.

27. D.B. m.fl. MOT SCHWEIZ (DOM 22.11.2022)

Fråga om rätt till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) – avsaknad av möjlighet till erkännande av barn födda genom surrogatarrangemang

Klagandena var två män och ett barn som de skaffat genom ett surrogatarrangemang i USA år 2011. Ena mannen var barnets biologiska far. Fram till 2018 saknades möjlighet för den andra tilltänkta föräldern att erkännas som förälder. Familjen hade således inte kunnat erhålla något erkännande under närmare åtta år.

Europadomstolen fann att den långa tiden och avsaknaden av alternativa vägar till erkännande av föräldra-barnrelationen inte var förenligt med barnets bästa och det förelåg därför en kränkning av barnets rätt till skydd för privat- och familjelivet enligt artikel 8 i konventionen. Europadomstolen fann dock ingen kränkning i förhållande till föräldrarna eftersom de vid surrogatarrangemanget var medvetna om att surrogatarrangemanget stred mot schweizisk lag.

Se även *K.K. m.fl. mot Danmark* (dom 03.12.2022) där domstolen resonerade på liknande sätt och således fann en kränkning i förhållande till barnen men inte i förhållande till föräldrarna.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

28. A.D. m.fl. MOT GEORGIEN (DOM 01.12.2022)

Fråga om rätt till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) – avsaknad av möjlighet att ändra kön i praktiken

Klagandena var tre män som hade tilldelats könet kvinna vid födseln. De kunde inte få sitt kön som man juridisk erkänt om de inte genomgick könskorrigerande kirurgi.

Europadomstolen konstaterade att trots att det funnits georgisk lagstiftning som möjliggör juridiskt könsbyte sedan 1998 så har inte ett enda fall av könsbyte beviljats. Europadomstolen bedömde att lagstiftningens otydlighet lämnade ett godtyckligt utrymme till den beslutande myndigheten. Det förelåg därför en kränkning av rätten till skydd för privat- och familjeliv enligt artikel 8 i konventionen.

29. SPASOV MOT RUMÄNIEN (DOM 03.12.2022)

Fråga om rätt till en rättvis rättegång (artikel 6.1 i konventionen) och rätt till skydd av egendom (artikel 1 i första tilläggsprotokollet till konventionen) – straffad för fiske som var tillåten enligt EU-rätt

Klaganden straffades för att ha fiskat piggvar i Rumäniens territorialvatten i Svarta havet. Hans fartyg togs även i beslag och han fick betala ytterligare avgifter.

Europadomstolen konstaterade att fisket hade varit tillåtet enligt EU-förordningar som var överordnade inhemsk rumänsk rätt. Det var därför fel och oförutsägbart för klaganden att han skulle straffas och att hans egendom skulle beslagtas. Det förelåg därför kränkningar av rätten till en rättvis rättegång enligt artikel 6.1 i konventionen och rätten till skydd av egendom enligt artikel 1 i första tilläggsprotokollet till konventionen.

30. KALDA MOT ESTLAND (NR 2) (DOM 06.12.2022)

Fråga om rätt till fria val (artikel 3 i första tilläggsprotokollet) – ingen rösträtt för livstidsdömda

Klaganden avtjänade ett livstidsstraff för flera brott däribland två mord och två rån. Han har rymt från fängelset vid två tillfällen. Han tilläts inte rösta i Europaparlamentetvalet 2019.

Europadomstolen noterade att den estniska lagen innebar ett automatiskt förbud för livstidsdömda att rösta. I klagandens fall hade dock de inhemska domstolarna inte tillämpat lagen med automatik utan gjort en individuell proportionalitetsavvägning med beaktande av omständigheterna i det enskilda

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

fallet. Mot bakgrund av den grova brottslighet som klaganden var dömt till, hans flyktförsök och hans övriga beteende i fängelset ansåg Europadomstolen att den inhemska bedömningen var proportionerlig. Det förelåg således ingen kränkning av rätten till fria val enligt artikel 3 i första tilläggsprotokollet till konventionen.

31. YAKOVLYEV MOT UKRAINA (DOM 08.12.2022)

Fråga om förbud mot omänsklig och förnedrande behandling (artikel 3 i konventionen) – tvångsmatning vid hungerstrejk

Klagande var dömd till ett nioårigt fängelsestraff för rån. Tillsammans med ett tiotal andra intagna påbörjade han en hungerstrejk i protest mot förhållandena i fängelset och hur de intagna behandlades av personalen. Protesten bemöttes med tvångsmatning.

Europadomstolen konstaterade att tvångsmatningen av klaganden hade skett utan några tecken på att hans liv var i fara. Klaganden hade bland annat kunnat närvara vid domstolsförhandlingar. Det saknades därför medicinska skäl till tvångsmatningen. Tvångsmatningen hade också skett utan några rättsliga garantier för hur en sådan skulle gå till. Ett riktigt sätt att bemöta protesterna hade varit att hantera klagomålen kring förhållandena i fängelset. Klaganden hade sammantaget utsatts för onödig fysiskt tvång och smärta i strid med artikel 3 i konventionen.

32. M.K. m.fl. MOT FRANKRIKE (DOM 08.12.2022)

Fråga om rätt till en rättvis rättegång (artikel 6.1 i konventionen) – bristande efterlevnad av domstolsorder att tillgodose bostäder

Klaganden var tre asylsökande barnfamiljer från Kongo och Georgien. Inhemska myndigheter hörsammade inte domstolsorder att omedelbart ge familjerna bostad vilket Europadomstolen ansåg utgjorde en kränkning av deras rätt till en effektiv domstolsprövning i strid med artikel 6.1 i konventionen.

Jfr *Msallem m.fl. mot Belgien (applikationsnr 48987/22 och 147 andra), Camara mot Belgien (applikationsnr 49255/22)* och *Al-Shujaa m.fl. mot Belgien (applikationsnr 52208/22 och 142 andra).*

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

33. FLORINDO DE ALMEIDA VASCONCELOS GRAMAXO MOT PORTUGAL (DOM 13.12.2022)

Fråga om rätt till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) och rätt till en rättvis rättegång (artikel 6.1 i konventionen) – GPS-mätningar i tjänstebil till grund för uppsägning

Klaganden hade en tjänstebil som han fick bruka både i tjänsten och privat. Det privata brukandet skulle dock ersättas arbetsgivaren och det fanns därför en GPS installerad i bilen. På grundval av GPS-mätningarna bedömdes klaganden ha ökat körsträckorna i tjänsten för att dölja de sträckor han kört privat och för att inte ha arbetat det föreskrivna antalet timmar. Han bedömdes också ha manipulerat GPS:en under helgerna.

Europadomstolen noterade att klaganden var fullt medveten om att arbetsgivaren hade installerat en GPS i tjänstebilen i syfte att avläsa sträckor körda i tjänsten och privat. Förekomsten av GPS:en hade klaganden inte utmanat i sig. Frågan var om det rörde sig om ett proportionerligt ingrepp att använda GPS:ens data som grund för en uppsägning. Europadomstolen fäste särskilt avseende vid att de inhemska domstolarna, i syfte att respektera klagandens integritet, endast hade beaktat avstånden mellan orterna i GPS:en och inte kartlagt klagandens placeringar och rörelsemönster i övrigt. Europadomstolen konstaterade sammantaget att det inte rörde sig om en kränkning av vare sig rätten till skydd för privatliv eller rätten till en rättvis rättegång enligt artiklarna 8 och 6 i konventionen.

34. TEST-ACHAT MOT BELGIEN (DOM 13.12.2022)

Fråga om rätt till en rättvis rättegång (artikel 6.1 i konventionen) – oberoende av sakkunnigvittne

Klaganden var en organisation som företrädde konsumentintressen och skyddet för mänskliga rättigheter m.m. I en tvist mot ett försäkringsbolag förordnade domstolen ett sakkunnigvittne som var knutet till ett universitet. Medan rättegången pågick ingick försäkringsbolaget ett samarbetsavtal med det aktuella universitetet. Klagande ifrågasatte då utan framgång den sakkunniges oberoende.

Europadomstolen konstaterade att sakkunnigutlåtandet hade haft avgörande betydelse i målet och samarbetet mellan motparten och sakkunnigvittnets arbetsgivare gav skäl att ifrågasätta parternas jämställdhet i processen. Av det skälet hade klaganden inte fått en rättvis rättegång i strid med artikel 6.1 i konventionen. Däremot hade det kontradiktoriska förfarandet respekterats eftersom klaganden hade haft möjlighet att kritisera innehållet i bl.a. sakkunnigutlåtandet.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

35. TONCHEV m.fl. MOT BULGARIEN (DOM 13.12.2022)

Fråga om religionsfrihet (artikel 9 i konventionen) – nedvärderande myndighetsinformation om trossamfund

Klagandena var privatpersoner och trossamfund av den evangeliska läran. En kommun hade delat ut information i skolor där deras samfund beskrevs som farliga religiösa sekter som stred mot bulgarisk lagstiftning och att deras möten innebar fara för den psykiska hälsan.

Europadomstolen noterade att författarna av informationen hade försökt tona ner betydelsen av informationen men de hade inte återkallat informationen. Europadomstolen bedömde att det var försvarbart att varna elever mot möjliga skadliga religiösa företeelser. I förevarande fall var det fördomsfulla och fientliga språkbruket i informationen inte försvarbar och staten hade på ett oproportionerligt sätt överskridit sin bedömningsmarginal. Det förelåg därför en kränkning av religionsfriheten enligt artikel 9 i konventionen.

36. RTBF MOT BELGIEN (DOM 13.12.2022)

Fråga om yttrandefrihet (artikel 10 i konventionen) – TV-inslag om sexuellt utnyttjande av barn

Klaganden var ett tv-bolag som hade fått betala 1 euro i böter för att ha pekat ut ett pars inbladning i sexuellt utnyttjade av barn. Efter att tv-bolaget sänt inslaget påbörjades en förundersökning och paret fälldes sedermera.

Europadomstolen konstaterade att TV-inslaget hade rört skyddet av barn mot särskilt allvarliga övergrepp och våld. Det fanns därför ett starkt allmänintresse att media kunde granska och sprida informationen. Nödvändigheten att göra inskränkningar måste i dylika fall vara övertygande. Även om skadeståndet hade varit symboliskt på 1 euro så ansåg Europadomstolen att det hade saknats övertygande skäl att inskränka yttrandefriheten och det förelåg därför en kränkning av artikel 10 i konventionen.

Se även *Marcinkevičius mot Litauen* (dom 15.11.2022). Jfr dock *Khural and Zeynalov mot Azerbajdzjan* (dom 06.10.2022) där det inte ansåg utgöra en kränkning att inskränka yttrandet av felaktig och opålitlig information.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

37. ELMAZOVA m.fl. MOT NORDMAKEDONIEN (DOM 13.12.2022)

Fråga om förbud mot diskriminering (artikel 14 i konventionen) och rätten till utbildning (artikel 2 i första tilläggsprotokollet till konventionen) – diskriminering av romska barn

Klagandena var romska barn och föräldrar med nordmakedonskt medborgarskap. De klagande på segregation vid skolvalet och att de hamnade i romskdominerade skolor trots att de bodde i samma upptagningsområde som icke-romska barn.

Europadomstolen konstaterade att diskriminering kan uppstå som resultatet av en faktisk situation utan att det förelegat uppsåt att diskriminera. Det saknades objektiv förklaring till varför de romska barnen filtrerades till vissa skolor vilket innebar att det förelåg en kränkning av förbudet mot diskriminering i förening med rätten till utbildning. Europadomstolen konstaterade också att åtgärder för att segregationen upphör måste vidtas enligt artikel 46 i konventionen.

Jfr mycket allvarliga kränkningar av kvinnor med intellektuella funktionsnedsättningar i *G.M.m.fl. mot Moldavien* (dom 22.11.2022). Se även *Zeggai mot Frankrike* (dom 13.10.2022) där det inte ansåg utgöra en kränkning av förbudet mot diskriminering att personer födda före Algeriets självständighet inte blev franska medborgare.

38. SEVDARI MOT ALBANIEN (DOM 13.12.2022)

Fråga om rätt till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) – avskedande av åklagare

Klaganden som var åklagare avskedades på grund av sin makes skattskyldighet. Albanien har genomgått en stor domstolsreform (*vetting proceedings*) där domare och åklagare fått deklarera sina tillgångar som ett led i bekämpningen av korruption och för att återge förtroende till rättsväsendet. Reformen har inneburit att ett stort antal domare och åklagare har avskedats. I pilotavgörandet *Xhoxhaj mot Albanien* (dom 09.02.2021) bedömde Europadomstolen att reformarbetet inte medförde ett systematiskt problem enligt konventionen.

I förevarande fall fanns inga tecken på att klaganden hade deklarerat i ond tro och de påstådda oegentligheterna avsåg inbetalning av skatt på hennes makes inkomst från lagligt arbete utomlands. Europadomstolen fann att avskedandet utgjorde en kränkning av klagandens rätt till skydd för privat- och familjeliv enligt artikel 8 i konventionen.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

Europadomstolen utdömde skadestånd både för ideell och materiell skada och fann dessutom att en ny rättegång med beaktande av artikel 8 i konventionen skulle utgöra skälig gottgörelse i enlighet med artikel 46 i konventionen.

Jfr dock *Nikëhasani mot Albanien* (dom 13.12.2022) där Europadomstolen bedömde att uppsägningen hade varit befogad och att det efter en noggrann genomgång hade framkommit allvarliga tvivel beträffande klagandens egendom. Se även *Besnik Cani mot Albanien* (dom 04.10.2022) där rätten till domstolsprövning åsidosattes för en avskedad åklagare.

39. VASARÁB OCH PAULUS MOT SLOVAKIEN (DOM 15.12.2022)

Fråga om rätt till en rättvis rättegång (artikel 6.1 och 6.3d i konventionen) – vägran att höra vittnen

Klagandena var dömda för mord och relaterade brott till 22 respektive 25 års fängelse. Under rättegången hade domstolen vägrat höra deras vittnen. Europadomstolen fann att de åberopade vittnena hade varit relevanta och den inhemska domstolen hade inte motiverat varför de hade nekats som bevisning vilket hade lett till att rätten till en rättvis rättegång enligt artikel 6.1 och 6.3d i konventionen undergrävdes. Europadomstolen noterade dock att detta inte innebar en bedömning om riktigheten att döma klagandena för brott och fann att ett konstaterande av en kränkning ansågs vara tillräcklig gottgörelse enligt artikel 41 i konventionen.

40. PERADZE m.fl. MOT GEORGIEN (DOM 15.12.2022)

Fråga om föreningsfrihet (artikel 11 i konventionen) – obscena slagord inte nog för att hindra demonstration

Klagandena var sju georgier som hade demonstrerat mot nya byggprojekt runt Tbilisi. Med tillämpning av ett lagrum till skydd av moral dömdes de för att viftat med banderoller där projektet liknades vid en penis

Europadomstolen konstaterade att demonstranterna hade agerat fredligt och att banderollerna inte hade använts för att förolämpa någon särskild person utan snarare hade varit ett stilistiskt redskap för att visa sitt missnöje med byggnadsprojektet som demonstranterna vill fästa allmänhetens uppmärksamhet på. Den kontroversiella formen var under de omständigheterna inte tillräckligt för att motivera en inskränkning av demonstrationsfriheten enligt artikel 11 i konventionen läst i ljuset av yttrandefriheten i artikel 10 i konventionen.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

Se även *Mustafa Hajili m.fl. mot Azerbajdzjan* (dom 06.10.2022) där det förelåg en kränkning för att demonstrationstillstånd inte givits.

41. ZEMMOUR MOT FRANKRIKE (DOM 20.12.2022)

Fråga om yttrandefrihet (artikel 10 i konventionen) – spridande av religiöst hat

Klaganden var en fransk författare och politiker. Han dömdes till 3 000 euro i böter för uttalanden ha gjort i nationell TV på bästa sändningstid. Uttalandena ansågs utgöra uppmaning till diskriminering och religiöst hat mot franska muslimer. Den fällande domen avsåg fem uttalanden som bland annat var att muslimer i Frankrike inte kan leva fredligt, att islam och jihad och terrorism är likställda och att franska muslimer måste överge sin religion.

Europadomstolen konstaterade att uttalandena hade riktat sig mot hela den muslimska befolkningen och inte enbart hade utgjort kritik mot islam eller islamistisk fundamentalism. Även om Europadomstolen inte ansåg att uttalandena utgjorde ett missbruk av rättigheter enligt artikel 17 i konventionen så var de av sådan karaktär att de inte åtnjöt ett förhöjt skydd och staten hade därför en bred bedömningsmarginal att införa restriktioner. Europadomstolen fann därför att den påförda bötern inte hade utgjort en kränkning av yttrandefriheten enligt artikel 10 i konventionen.

42. BAKOYANNI MOT GREKLAND (DOM 20.12.2022)

Fråga om rätt till en rättvis rättegång (artikel 6.1 i konventionen) – fel att inte lyfta immunitet

Klaganden var en ledamot av det grekiska parlamentet. 2018 accepterade hon en inbjudan att delta vid en invigningsceremoni för den turkiska presidenten. Samma dag som hon accepterade inbjudan twittrade den dåvarande förvarsministern kritik mot henne. Klaganden väckte talan mot ministern för förtal. Parlamentet valde dock att inte lyfta ministerns immunitet. En domstols prövade likväl saken och konstaterade att ministerns uttalade hade utgjort en attack på hennes karaktär och skadat hennes heder och därmed hade kränkt hennes rättigheter. Eftersom parlamentet inte hade hävt immuniteten vägrade dock domstolen publicera domen. Ett civilrättsligt överklagande är anhängiggjort.

Europadomstolen konstaterade att rätten till domstolsprövning inte är absolut och kan begränsas av bland annat parlamentarisk immunitet. En förutsättning är dock att begränsningen hade ett legitimt syfte och var proportionerlig. Enligt den grekiska rättsordningen kunde klaganden endast väcka talan genom en straffrättslig process och genom att inte lyfta ministern immunitet hade hon fråntagits en rätt till domstolsprövning. Eftersom tweeten ifråga inte på något

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

sätt var kopplad till ministerns roll som minister eller parlamentsledamot fann Europadomstolen att klagandens rätt till domstolsprövning hade överträtts i strid med artikel 6.1 i konventionen.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16